

Ювілей академіка Геннадія Харлампійовича Мацуки

У вересні цього року, 5-го числа минуло 75 років від дня народження і 45 років наукової, педагогічної та громадської діяльності видатного вченого і організатора молекулярно-біологічної науки в Україні, академіка НАН України, почесного директора Інституту молекулярної біології і генетики НАН України, заслуженого діяча науки і техніки України, професора Геннадія Харлампійовича Мацуки.

Науковий шлях його розпочався в 1959 році в Інституті біохімії ім. О. В. Палладіна АН УРСР, де в 1963-го року він з успіхом захистив кандидатську дисертацію. Після наукового стажування у Московському державному університеті ім. М. В. Ломоносова під керівництвом академіка А. М. Белозерського та О. С. Спірина Геннадій Харлампійович очолив відділ біохімії нуклеїнових кислот Інституту біохімії.

Та все ж рідною домівкою для Геннадія Харлампійовича став Інститут молекулярної біології і генетики, одним із фундаторів якого він є. Очолюючи інститут з 1975 по 2003 рік, він доклав чимало сил, енергії, наукового і організаційного талану, аби виплекати його у найповажніший науково-дослідний заклад держави в царині молекулярної біології і генетики. У цей же період Геннадій Харлампійович завідує ним же створеним відділом структури і функцій нуклеїнових кислот.

Академік Мацука більше 45 найкращих років свого життя присвятив вірному служінню науці.

Під його керівництвом здійснено унікальні дослідження механізмів біосинтезу білка, структурно-функціональних особливостей тРНК та аміноацил-тРНК синтетаз. За участі Геннадія Харлампійовича розроблено сучасні технології одержання рекомбінантного інтерферону та створення нетоксичних імуносупресорів нового покоління. Наукові здобутки академіка Мацуки висвітлено у понад 250 наукових працях. Він є співавтором наукового відкриття «Здатність клітин, що продукують специфічні білки, змінювати в ході диференціювання швидкість синтезу окремих тРНК».

Заснований понад 20 років тому академіком Мацукою науковий журнал «Біополімери і клітина» нині є популярним фаховим виданням, цитованим не лише в Україні, а й далеко за її межами.

Г. Х. Мацука підготував 20 кандидатів та п'ять докторів наук, створивши знану наукову школу в галузі механізмів регуляції білкового синтезу.

Викладацька діяльність Геннадія Харлампійовича тісно пов'язана з біологічним факультетом Київського національного університету імені Тараса Шевченка, професором якого і завідувачем філії кафедри біохімії він був тривалий час.

Важливий внесок зробив Г. Х. Мацука у розробку стратегії розвитку сучасної біологічної науки в Україні. З 1988 по 2001 рік він очолював відділення молекулярної біології, біохімії, експериментальної і клінічної фізіології НАН України, обіймаючи посаду академіка-секретаря. За його безпосередньої участі сформовано Національний комітет з боротьби із захворюванням на СНІД при

президентові України, керівником якого він був протягом трьох років, починаючи з 1993-го. Тривалий час Геннадій Харлампійович працював головою Наукової ради з проблем молекулярної біології Президії Академії наук України.

Геннадій Харлампійович ініціював створення і став першим головою, залишаючись на цій посаді понад 25 років, Спеціалізованої вченої ради із захисту кандидатських і докторських дисертацій за фахом «молекулярна біологія» і «молекулярна генетика» при ІМБіГ НАН України.

Наукові досягнення академіка Мацуки відзначено численними урядовими нагородами. Він є лауреатом Державної премії України в галузі науки і техніки, а в п'ятій загальнонаціональній програмі «Людина року-2000» він став лауреатом у номінації «вчений року».

Однак головною нагородою Геннадію Харлампійовичу є ті людські шана, повага і любов, що завжди супроводжують його по життєвому шляху. Господь Бог обдарував Геннадія Харлампійовича не лише розумом і таланом, але й найкращими людськими якостями. Багато відомих і видатних вчених, які працюють у численних наукових і біотехнологічних установах як України, так і за кордоном, вважають Геннадія Харлампійовича своїм Вчителем не лише в науці, а й у житті. Щирість, порядність, толерантність, цілеспрямованість і са-

мовіддане служіння високим ідеалам сучасної гуманної науки виховував у своїх учнів Геннадій Харлампійович усе своє довге, нелегке, але таке багате на різні події і цікаві зустрічі життя.

Володіючи неабияким артистичними здібностями, він був душею багатьох театралізованих інститутських вечорів і маскарадів, присвячених Новому року, Міжнародному святу жінок тощо, доводячи цим, що обдарована людина талановита в усьому. Його доброзичливий, теплий гумор та оптимізм підтримували наш колектив у найтяжчі роки перебудови і перших днів Незалежності, коли наука в Україні була поставлена на межу виживання. Він зумів згуртувати і зберегти унікальний науковий колектив, його найкращі сили та продовжити естафету поколінь у нових молодих працівниках, які виборюють право навчатися і працювати в нашому інституті.

Колектив Інституту молекулярної біології і генетики НАН України, численні учні, колеги — всі, хто мав змогу працювати і працює нині з Геннадієм Харлампійовичем, щиро вітають ювіляра з днем народження і бажають йому та його родині не втрачати оптимізму і віри у прийдешній день, здоров'я, гарних настроїв і відчуттів та всього самого найліпшого. Нехай Вас щедро благословить Господь Бог!

З роси й води Вам, Геннадію Харлампійовичу!

Г. В. ЄЛЬСЬКА,
академік НАН України,
директор Інституту молекулярної
біології і генетики НАН України